

OUTDOOR GAMES AS PART OF EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Blaga Dimova

University “Prof. d-r Asen Zlatarov”, Burgas, Bulgaria, blagadimova21@gmail.com

Abstract: The purpose of this article is to present outdoor games and entertainment in the main and additional forms of pedagogical interaction in kindergarten in the context of forming skills to support sustainable development and a healthy lifestyle sport. The author emphasizes the possibility of starting education for sustainable development in preschool age. Ensuring inclusive and equitable quality education and stimulating lifelong learning opportunities for all is one of the seventeen sustainable development goals adopted at the Sustainable Development Summit, established by the United Nations (UN) in 2015. For the correct perception of the concept of the program “Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, it is necessary to interpretate and consider it in three aspects is necessary - environmental, social, economic. This paper emphasizes the need to build knowledge, skills and attitudes in preschool children to protect their own and public health and safety. A priority in the preschool education curricula is the development of hygienic habits and skills for a healthy lifestyle and sports. Understanding the meaning of sustainable development, the formation of sensitivity and a positive attitude in the child's interaction with the environment is another important aspect of education in kindergarten. In order to achieve the main goal of this article, the author makes an attempt to clarify the meaning of the concepts: outdoor games and entertainment, education for sustainable development, preschool age. To achieve the set tasks, the author refers to the State Educational Standard for Preschool Education, which in the Republic of Bulgaria is determined by Ordinance No. 5 of 03.06.2016 on preschool education in unity with Ordinance No. 13 of 21.09.2016 on civic, health, environmental and intercultural education. The game - the game - simultaneously as a method, form and technique- should be present at all moments of the daily organization in preschool institutions, both in school and non-school time. The preschool child participates in various games: didactic, story-role-playing, mobile, construction-constructive, dramatization games, musical games, etc. This variety of games is a “tool” in the hands of the preschool teacher, which makes it possible to educate the preschool child and his all-round development. Of exceptional importance for the physical development of the child are games and entertainment outdoors. In order to guarantee this condition, Regulation No. 5 of 03.06.2016 on preschool education establishes the obligation of kindergartens and schools to provide a daily minimum of two hours of outdoor time for children in full-day organizations and one hour - for children in half-day organizations.

Keywords: outdoor games and entertainment, education for sustainable development, preschool age

ИГРИТЕ НА ОТКРИТО КАТО ЧАСТ ОТ ОБРАЗОВАНИЕТО ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Блага Димова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, България, blagadimova21@gmail.com

Резюме: Целта на настоящата статия е да представи игрите и развлеченията на открито в основните и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие в детската градина в контекста на формиране на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт. Авторът акцентира върху възможността за поставяне на началото на образованието за устойчиво развитие в предучилищна възраст. Осигуряването на приобщаващо и равностойно качествено образование и стимулиране на възможностите за учене на всички през целия живот е една от седемнадесетте цели на устойчиво развитие приети на Срещата на върха по устойчивото развитие, постановени от Организацията на обединените нации (ООН) през 2015г. За правилното възприемане на концепцията на програмата „Да преобразим нашия свят: Програма за устойчиво развитие до 2030 г.“ е нужно тълкуването и разглеждането ѝ в три аспекта – екологичен, социален, икономически. В настоящата разработка се подчертава необходимостта от изграждане на знания, умения и отношения у децата в предучилищна възраст за опазване на собственото, общественото здраве и безопасност. Приоритет в учебните програми за предучилищно образование е изграждането на хигиенни навици и умения за здравословен начин на живот и спорт. Разбирането на смисъла на устойчивото развитие, формирането на сензитивност и положително отношение при взаимодействието на детето с околната среда е друг важен аспект от обучението в детската градина. За да

бъде постигната основната цел на настоящата статия, авторът прави опит да изясни значението на понятията: игри и развлечения на открито, образование за устойчиво развитие, предучилищна възраст. За постигане на поставените задачи авторът се позовава на Държавния образователен стандарт за предучилищно образование, който в Република България се определя от Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование в единство с Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. Играта следва да присъства във всички моменти от дневната организация в предучилищните институции, както в учебно, така и в неучебно време. Детето в предучилищна възраст участва в различни игри: дидактични, сюжетно-ролеви, подвижни, строително-конструктивни, игри-драматизации, музикални игри и др. Това многообразие от игри е „инструмент“ в ръцете на предучилищния педагог, който прави възможно възпитанието на детето в предучилищна възраст и всестранното му развитие. От изключителна важност за физическото развитие на детето са игрите и развлеченията на открито. За да бъде гарантирано това условие, Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование постановява задължението на детските градини и училищата да осигурят ежедневен минимален двучасов престой на открито за децата на целодневна организация и едночасов – за децата на полудневна организация.

Ключови думи: игри и развлечения на открито, образование за устойчиво развитие, предучилищна възраст

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В днешния динамично променящ се свят образованието е поставено пред предизвикателството да отговори на нуждите на бъдещия пазар на труда като възпита, образова и формира бъдещи активни граждани, притежаващи нов вид компетентности, които ще отговорят адекватно на „бурното“ ежедневие.

Инвестирайки в качествено образование, ние стимулираме личностното развитие, социалната отговорност, равенството в обществото и гарантираме сигурно бъдеще за идните поколения.

Всичко изброено дотук обуславя необходимостта от имплементиране на образованието за устойчиво развитие (ОУР) в образователните програми. За постигането на задачите на ОУР е от изключителна важност началото да бъде поставено в най-ранна детска възраст. В този контекст, предучилищните институции имат задължението и отговорността да поставят основите на формиране на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт у бъдещите, социално отговорни и активни граждани на нашето общество.

2. МЕТОДОЛОГИЯ

Целта на настоящата статия е да представи игрите и развлеченията на открито в основните и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие в детската градина в контекста на формиране на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.

През 2015г. на Срещата на върха по устойчивото развитие, Организацията на обединените нации (ООН) приема програмата „Да преобразим нашия свят: Програма за устойчиво развитие до 2030 г.“, на която се утвърждават седемнадесетте цели на устойчиво развитие. Цел 4, а именно „Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички“ насочва към промяна на парадигмата на образованието и формирането на нови знания, умения и компетентности на бъдещите поколения (НСИ, 2024). Препоръката на Съвета относно ключовите компетентности през 2018г. приема рамката на ключовите компетентности за учене през целия живот (2018/С 189/01).

В Република България тази препоръка намира отражение в Закона за предучилищното и училищното образование, визираща общообразователната подготовка. Целите на устойчивото развитие се конкретизират най-вече в съдържанието на деветата ключова компетентност възраст – умения за подкрепа на устойчиво развитие и за здравословен начин на живот и спорт – прилагана интегративно с останалите компетентности в процеса на педагогическо взаимодействие в предучилищна възраст (ЗПУО, чл. 77, ал. 1-9).

Ефектът от това приложение за формиране на умения за „успешното справяне с реални жизненни ситуации“ в процеса на педагогическо взаимодействие в предучилищна възраст потвърждава в свои разработки Г. Аврамова – Тодорова (Аврамова – Тодорова, 2024: 151).

Поставянето на основите на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт изисква изграждането на знания, умения и отношения у детето в предучилищна възраст, изразени в постигнати очаквани резултати като:

- Изясняване на същността на устойчивото развитие;
- осъзнаване на идеята за глобален свят и изграждане на социална отговорност към идните поколения за осигуряване на по-доброто им съществуване;

- разбиране на необходимостта от опазване на околната среда и моделиране на поведение и взаимовръзка с нея (Аврамова – Годорова, 2024: 154);
- възпитаване на сензитивност и положително отношение към заобикалящата ни среда;
- демонстриране на основни хигиенни навици и елементарни умения за спазване на здравословен начин на хранене, живот и спорт (Наредба №13: 32-33).
- изясняване нуждата от опазване на собственото и общественото здраве.

3. ДИСКУСИЯ

От описаните по-горе очаквани резултати можем да заключим, че за правилното тълкуване и разкриване на същността на тази компетентност е нужно тя да бъде разгледана в два аспекта – от една страна постигаща целите на екологичното образование като изграждане на позитивно отношение на детето към заобикалящата го околна среда и дейности за опазване на природата, а от друга страна – постигане на целите на здравното образование, а именно превръщането на грижата за здравето от грижа за здравето на другите в грижа за здравето на самия себе си.

В процеса на педагогическо взаимодействие в предучилищна възраст за формиране на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт е подходящо използването на различен набор от форми и методи. Основната форма на педагогическо взаимодействие е педагогическата ситуация, допълнителни форми могат да бъдат всички видове игри, екскурзии, разходки, посещения, разказ, беседа, изследователски опити, празници, развлечения и други. Подходящо е използването на различни сетивни методи – наблюдение, демонстрация; практически методи – експеримент и упражнение; словесни методи – разказ и беседа. От интерактивните методи освен различни видове казуси и тренинги, най- използван и резултатен е нагледно-практическият метод моделиране, в чиято основа стои принципът на заместването.

Детето в предучилищна възраст участва в различни игри – дидактични, сюжетно-ролеви, подвижни, строително-конструктивни, игри-драматизации, музикални игри и др. Това многообразие от игри е “инструмент” в ръцете на предучилищния педагог, реализиращ възпитанието на детето в предучилищна възраст и всестранното му развитие.

Играта – едновременно метод, средство и похват в процеса на педагогическо взаимодействие в детската градина – следва да присъства във всички моменти от дневната организация, както в учебно, така и в неучебно време.

Д. Янева (2022) определя играта като основната дейност на децата, играеща роля за техния бъдещ успех в „учебната и трудова дейност, креативността и отношенията им с хората“ (Янева, 2022).

Акцент в нашата разработка поставяме върху игрите и развлеченията на открито, чието използване постига едновременно целите на двата аспекта на формирането на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.

Наредба № 5 за предучилищното образование от 2016 г. определя задължителното изискване децата в предучилищните институции да прекарват минимум два часа на открито при целодневен престой в детската градина и минимум един час – при полудневен престой.

Игрите и развлеченията на открито укрепват детското здраве, закаляват детския организъм, правят го по-устойчив. С увеличаване на времето на открито, ние увеличаваме физическата активност на децата. Това постига функционално натоварване като осигурява добро здравословно състояние, физическо развитие и дееспособност на детето. Игрите на открито укрепват имунната система, повишават нивата на витамин Д в организма. Затова е от изключителна важност да научим децата от най-ранна детска възраст да възприемат своето здраве като благополучие – физическо, социално, психическо (Ковачева, 2024).

От друга страна – игрите на открито правят възможен непосредствения контакт на децата със заобикалящата ги среда. Детето взаимодейства с „богатството, многообразието и динамиката на непрекъснато променящия се околна свят“ (Димова, 2022 :33). Така то се превръща в активен участник в процеса на педагогическо взаимодействие в детската градина.

Активното взаимодействие на детето със заобикалящата го природа играе важа роля за цялостното му развитие – физическо, когнитивно, емоционално, социално.

Положителните ефекти от игрите и развлеченията на открито са в различни посоки:

- повишаване на физическа активност на детето;
- закаляване на детето и укрепване на неговото здраве;
- изграждане на спортен дух, възпитаване в дисциплина и умения за работа в екип;
- естетическо възпитание – формиране на сензитивност и положително отношение към красотата на заобикалящата ни природата;

- изграждане на природозащитни навици и др.

Примери за игри на открито могат да бъдат: различни видове спорт, практикувани на открито, екскурзии, разходки, походи сред природата, наблюдение сред природата, изследователски опити, труд в природата, моделиране, провеждането на различни празници и развлечения на открито, отразяващи връзката на човека с природата.

Фиг. 1. Игри на открито

Източник: (Снимките са направени от Блага Димова с деца във втора възрастова група в град Бургас, България)

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение бихме могли да обобщим, че включването на игрите на открито в процеса на педагогическо взаимодействие в детската градина би могло успешно да реализира целите и задачите на образованието за устойчиво развитие на децата в предучилищна възраст. Осъществени при подходящи метеорологични условия, те постигат повишаване на познавателната активност и двигателната култура на децата от най-ранна детска възраст, едновременно с формирането на умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.

БЛАГОДАРНОСТИ

Разработката е финансирана по проект НИХ – 504/2024 г. на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас

ЛИТЕРАТУРА

- Аврамова – Тодорова, Г. (2024). Формиране на екологична интелигентност чрез конструктивно-технологичното обучение в детската градина. Бургас: Академично списание „Управление и образование“, Кн. 3, том 20/2024, ISSN 13126121: 150 – 153
- Аврамова – Тодорова, Г. (2024). Екологична интелигентност и компетентностен подход в обучението по технологии и предприемачество. Бургас: Академично списание „Управление и образование“, Кн. 3, том 20/2024, ISSN 13126121: 154 – 157

- Димова, Б. (2022). Компетентностно ориентиран модел на педагогическо взаимодействие по образователно направление „Околен свят” при 6 – 7-годишните деца в предучилищното образование.
- Ковачева, Й. (2024). Двигателната активност в предучилищна възраст – основен фактор за хармонично развитие на детето и здравословен начин на живот, <https://diuu.bg/emag/15520/>, посетено на 25.11.24г.
- Янева, Д. (2022). Особенности на играта в предучилищна и начална училищна възраст и ролята ѝ за развитие на функционалната грамотност. Бургас: Списание „Образование и технологии“, Брой 13. 240 –243
- Закон за предучилищното и училищното образование – Обн. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г.
- Наредба № 5 от 3.06.2016 г. за предучилищното образование, обн., ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г.
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, <https://lex.bg/en/laws/ldoc/2136914662>, посетено на 25.11.24г.
- Национален статистически институт, <https://www.nsi.bg/bg/content/19414/%D1%86%D0%B5%D0%BB-4-%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5>, посетено на 25.11.24г.
- Препоръка на Съвета относно ключовите компетентности за учене през целия живот. (2018). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN), посетено на 25.11.24г.